

**Бумар Тетяна Іванівна,
Клименюк Юлія Михайлівна**

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

РОЛЬ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Проектом Державного стандарту загальної середньої освіти передбачається диференційоване навчання учнів початкових класів, а за мету курсу математики ставиться досягнення кожним учнем рівня навченості не нижче обов'язкового. Нові вимоги вимагають нових технологій навчання, які б забезпечили і високий рівень теоретичної та практичної підготовки з математики, і переорієнтацію навчально-виховного процесу на особистість учня, на сприятливі умови для досягнення кожним належного рівня знань, умінь і навичок.

Як правило, «обраний учителем середній темп діяльності є нормальним лише для певної частини учнів, для інших він швидкий чи повільний. Одна і та ж учбова задача для одних дітей є складною, майже нерозв'язною проблемою, а для інших вона – легке питання. Один і той

самий текст одні діти розуміють після першого читання, іншим необхідне повторення, а третім – пояснення».

Тому «кожен учитель має створити такі умови, за яких стало б можливим використання фактичних і потенційних можливостей кожної дитини за класно-урочної форми навчання» [2, 11]. Розв'язання цього практичного завдання тісно пов'язане з послідовною реалізацією диференційованого та індивідуального підходу до школярів.

Програму навчання математики в початковій школі побудовано так, щоб реалізувати багаті потенційні можливості дитини: перетворити її природну допитливість на стійкий пізнавальний інтерес, а жвавість [1,21].

Зміст диференційованого навчання вчитель визначає відповідно до змісту і конкретних завдань кожного уроку. З метою організації практичної діяльності учнів слід широко застосовувати індивідуальний роздатковий матеріал, диференційовані завдання на уроках математики.

Важливим при використанні диференційованого підходу є те що учням не кажуть як працювати в якому темпі, а вони самі обирають зміст та обсяг роботи на урок для себе. Під кінець уроку ніхто не почуває себе слабшим чи сильнішим, діти починають вірити у свої сили. І що головне, діти отримують задоволення від проробленої роботи.

Метою статті є визначення ролі диференційованого підходу при вивченні математики у молодших класах.

Особливого підходу вимагають, як учні з низьким рівнем навчальних досягнень, так і обдаровані. Звідси випливає необхідність диференційованого підходу в навчанні [3,17].

Диференціація (з лат. *differentia*) – поділ, розчленування чого-небудь на окремі різномірні, якісно відмінні елементи [5,43].

Диференційоване навчання – це спеціально організована навчально-пізнавальна діяльність (суб'єктна педагогічна взаємодія), яка, враховуючи вікові, індивідуальні особливості суб'єктів учіння, їхній соціальний досвід і стартовий стан, спрямована на оптимальний фізичний, духовний та психічний розвиток учнів, засвоєння необхідної суми знань, практичних дій за різними навчальними планами і програмами [4,119]

Успішне здійснення диференційованого навчання можливе за умов, коли вчитель:

- уміє передбачати труднощі, що можуть виникнути в дітей під час засвоєння матеріалу;
- враховує загальну готовність своїх підопічних до наступної діяльності, тобто рівень сформованих знань, здатність самостійно працювати, ставлення до роботи;
- використовує в системі диференційовані завдання індивідуального та групового характеру;

- проводить перспективний аналіз: для чого плануються завдання, чому їх треба використати на цьому етапі уроку, як продовжити роботу на наступних уроках [6,100].

Диференційований підхід до учнів початкових класів з врахуванням типових особливостей їх учбової діяльності дає змогу ширше використовувати і виховні можливості уроку. Навчання зможе повніше виконати свою виховну функцію, якщо на кожному уроці, при роботі з будь-яким навчальним матеріалом вчителі будуть формувати певні властивості особистості учня залежно від його індивідуально-типологічної приналежності.

Складніший і ефективніший вид диференційованого навчання – його здійснення в умовах поділу класу на групи залежно від рівня навчальних можливостей учнів. У практиці такого поділу використовують методику Ю. Бабанського, який увів поняття реальних можливостей учнів. Їх зміст визначають такі критерії:

1) психологічні компоненти (здатність до аналізу, синтезу, порівняння, вміння виділити суттєве, робити узагальнення; раціональність, самостійність, гнучкість, темп мислення, спостережливість, логічність мовлення, пам'ять, увага);

2) навички навчальної праці (самоконтроль, планування, темп обчислень, письма, читання, організованість у навчальній роботі, дотримання розпорядку дня);

3) окремі компоненти вихованості (наполегливість у навчанні, старанність, свідомо навчальна дисципліна, громадська активність, ставлення до навчання, учителів, однокласників);

4) позашкільний вплив сім'ї, однолітків;

5) біологічні компоненти (фізична працездатність, стан здоров'я, дефекти мовлення, слуху, зору) [6,51-52].

Завдяки диференціації дітям цікаво, вони отримують завдання, які їм під силу. Учні комфортно почуваються на уроці, бо кожен працює на рівні з усіма і переживає почуття успіху.

Отже, готуючи диференційовані завдання, вчитель обов'язково зіставляє їх мету й зміст з рівнем знань і розвитку учнів, шукає те спільне в змісті й характері завдань, без чого не можна правильно визначити ступінь їх складності для кожної групи, і на цій основі визначає необхідний і посильний зміст та обсяг роботи. Лише за таких умов створюються сприятливі можливості для успішного навчання кожної дитини [4,108].

Список використаної літератури

1. Захарова А.М. Розвивальне навчання математики в початковій школі // Педагогіка і психологія. - 2000. - № 1. - С.21-23.
2. Зимняя О.А. Педагогическая психология. - М.: Просвещение, 1999. – 476 с.

3. Педагогіка. Большая современная энциклопедия / Под. ред. Рапацевич Е.С. – Минск: Современное слово, 2005.
4. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. - К.: Генеза, 1999. – 368 с
5. Сучасний тлумачний словник української мови для школярів, абітурієнтів, студентів, викладачів / Уклад. Олексієнко Л.П., Шумейко О.Л. – Київ: Кобза, 2002. – 544 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка. – Київ: Академія, 2002. – 528 с.